Ч. 224 (12.880). Львів, середа 7. жовтня 1931. Poсztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Збройний конфлікт на Далекому Сході.

Автор цієї статті, учасник російсько-японської війни вже в характері старшини, студіював спеціяльно питання Далекого Сходу в російській Академії генерального штабу. Тому його уваги на цю тему можна вважати інформаціями й міркуваннями справжнього високого фахівця і з цього боку вони надзвичайно вартісні. — **Прим. Ред.**

Жевниці, к. Праги, ЧСР., 2. жовтня 1931.

I.

Останні події в Манджурії є лише льоґічним звеном у цілій політиці Японії, яку вона почала ще в другій половині XIX. століття, та яку можна назвати політикою усамостійнення японського промислу, зокрема важкого, щоби добути гегемонію в західному басейні Тихого Океану.

Отже тому даремно гадати, що будь-які підписи будь-яких пактів про обопільну неаґресію, чи цілковите роззброєння, та інша паперово-декляративна дипльоматія може спинити льоґічний хід подій на сході Азії.

Збройна експанзія Японії на материк почалася майже з европеїзацією Японії у формі засвоєння нею зовнішніх рис сучасного европейського капіталістично-парляментарного життя.

Перша війна між Японією та Китаєм виникла вже в 1897 році. Низкою кріваних зусиль, знищивши цілковито в двох боях китайську фльоту та загнавши китайську армію аж під Мукден, захопили японці штурмом Порт-Артур (Ріодзюн) і Вей-хай-вей, — які, зачиняючи вхід в Чилійську затоку, зачиняли підступи до всіх портів середнього Китаю та Манджурії; одночасно закріпилися були японці повз р. Ялу, що відокремлює Корею, найближчий до Японії півостров, від решти материка.

Здавалася, що мета досягнена і перші точки експанзії забезпечені; але, солідарні ще тоді в оцінці так званої „жовтої небезпеки" (читай: втрати китайських ринків і концесій) уряди царської Росії, Німеччини та Англії стали цьому на перешкоді. Спішно виарендували у Китаю: Росія — Квантунський півостров з Порт-Артуром і лісові концесії по річці Ялі та концесії на дві залізниці на території Манджурії; Німеччина та Англія — порти на півострові Шальдун — між ними і Вей-хай-вей. Аренди і концесії Китай признав на термін сто років. Так виарендовано у Китаю всі ті землі, що їх тільки-що збройно здобула Японія.

Сімоносекською (Сімоносекі — місто в Японії) мировою умовою мусіла Японія, безсила ще тоді проти солідарних сил білих „оборонців" Китаю, признати „право аренди", та обмежитись лише парою концесій на вугляні копальні у провінції Фуан та правом участи в европейській торгівлі в Китаю.

Час ішов... Ідеї відплати німцям за програну 1870 року, які плекала Франція, та боротьба Росії з Німеччиною за впливи на Балканах кинули республиканську Францію та абсолютистичну Росію в обійми та рішуче розсварили німецьку монархію з російською, зновуж Англія заздро дивилась на німецьку фльоту і її східні впливи.

У 1900 році, коли всі европейські держави, що торгували з Китаєм, разом із Японією солідарно задавили визвольний рух „Великого Пястука", так званий „боксерський рух", й накинули Китаєві спільну торговельну умову „відчинених дверей", пізнали японці практично вартість „солідарности" білих держав, які тайком одна другій перешкоджували. Томуто в 1905 р., коли особливо тріщала ця „солідарність", вирішив японський ґен. штаб розрахуватись за Сімоносекі з Росією і без оголошення війни, як і тепер заатакував російську фльоту та почав наступ по шляху на Мукден-Харбін.

Почалась боротьба, якій спокійно приглядались з арендованих земель Англія та Німеччина, а Франція писала в газетах про героїзм „des soldats russes" — і всі охоче торгували набоями і з Росією і з Японією. Безсилий Китай і його ленник Корея тільки стогнали від реквізицій і военного права воюючих на його території держав.

Але погрому російських військ у Манджурії японці теж не могли використати повністю. Завдяки впливам Англії в Портсмуті, де сторони вели переговори, Японія, замість захопити цілу Манджурію, мусіла обмежитись лише „правом арендування" Квантунського півострову та „протекторатом" над Кореєю; з російської території дістала Японія лише південну частину Сахаліну, що було найгіршою частиною цілого придбання Японії по війні.

Далі, — в часі 1914—18 рр., коли білі держави Европи та Америки нищили себе взаємно на фронтах світової війни, Японія примусила німців звільнити всі обсаджені ними точки китайської території, розрахувавшись в той спосіб за Сімоносекі. Крім того, щоби могти постачати союзникам военні засоби, розвинула Японія свій — особливо важкий — промисл 11—12 разів, а щоби мати для того промислу ті сирівці, яких в Японії нема, дістала Японія за згодою держав Антанти низку концесій на вуглянї копальні та залізні руди. Ясно, що треба було впорядкувати й довіз сирівців до фабрик і ось будує Японія низку залізниць на території Китаю, й ці залізниці „випадково" утворили на півдні Китаю здовж моря сітку, вигідну для стратеґічного розгортування японських військ для можливих операцій внутрі суходолу.

Про це надзвичайно докладно написано в праці двох російських військових учених, ґенерала Головіна та адмірала Бубнова, яка була видана в 1925 році англійською мовою й лише в 1927 році перекладена на мову авторів. Це — **„Тіхоокеанская проблема в XX веке".**

„Апетит приходить з їдою" — каже німецька пословиця і ось по війні Японія робить спробу „допомогти" Китаєві влаштуванням японської поліції для Китаю, підпорядкуванням китайської армії японським інструкторам і постачанням для неї всього виключно з японських фабрик. Ці свої бажання висловила Японія в ультимативній ноті Китаєві в 21 точках т. зв. „східнього ультіматуму". Однак проти цього ультіматуму солідарно поставилася Америка та Англія і його відкликано. Зі всіх домагань ультіматуму залишено лише японські залоги здовж залізниць Китаю, японський провіз на цих залізницях і японські фабрики з японською частиною робітництва.

Нарешті ось тепер ми бачимо нову спробу закріпити акцію, розпочату в 1897 році — 35 років тому. Знаємо, що Японія рішуче відкидає будь-яке втручання Ліґи Націй та стоїть за становищі, що пакт Кельоґа тут ніпричім.

Чому прийшла ця остання спроба рішучого удару саме тепер?

Чи-ж не тому, що Ліґа Націй не всилі розвязати ні одного болючого питання не лише в світі, але і в Европі, відкладаючи їх від засідання до засідання? Чи-ж не тому, що Ліґа Націй не має достаточної поваги навіть у вирішенні справи національних меншостей? Чи-ж не тому, що замість паперової Бріянівської Паневропи виходить на ділі взаємне винищення валют та поглиблення крізи аж до отвертої підготовки до державних переворотів і зовнішніх конфліктів? Де-ж тут найти авторитет, міцний і для Далекого Сходу в басейні Тихого Океану, коли його не вистарчає ані по границі між Европою і Совітами!

Що-ж штовхає Японію на цей „Drang nach Westen"?

Всеволод Петрів,
ген.-штабу генерал-хорунжий.

Безконтрольне брацтво.

(Кореспонденція з Волині).

Те, що сталося з луцьким чеснохресним українським брацтвом, є для невтаємниченого українського громадянства загадкою. А те, що робиться в його внутрішній господарці, є загадкою повнійною. Тому не дивно, що наше громадянство все помітніше хвилюється й домагається вияснення справи.

До повноти образу треба дещо згадати з останніх років. До 1929 року брацтво мало правно-преемственний орган управління-раду, до якої входили старі, на основі статуту вибрані члени й голова ради. У згаданому році акти й майно брацтва силоміць перебрали від цієї ради й передали наказному комітетові, тобто маленькому гуртков людей.

Для виправдання цього акту пустили в рух чутку, що господарка брацтва ведеться зле й неправильно, і цим ввели у блуд і владу і громадянство. Спеціяльні ревізійні комісії рік-річно ревідували всі справи брацтва й акти ревізій публікували в пресі. Натяки на неправильну господарку залишилися пустим звуком, бо досі жадних надужить не виявлено. Очевидно, були вони лише покришкою для перервання преемственности в управлінні брацтвом. Другою покришкою діяльности відомого інж. Пилипчука й компанії були чутки, що так „повинно" було статися для затвердження статута. Пройшло два роки з гаком, але статута брацтво не одержало.

Навпаки, рескриптом міністра внутрішніх справ вже цього року брацтво стало „бувшим", себто неістнуючим, а для завідування майном цього „бувшого" брацтва призначено урядового комісара п. Маслова, сенатора з „одинки". Самі собою висуваються такі питання: 1) чи не для того вирвали брацтво з рук законної ради, щоби довести його до стану „бувшого" й 2) чи наказна рада не занадто зле господарювала, коли прийшла необхідність замінити її урядовим комісаром?

На ці питання українське громадянство, з рук якого, завдяки п. Пилипчукові і компанії, вислизнулося історичне міліонове майно, що щасливо зберіглося при стількох владах і переходах, не має відповіді. А ця відповідь є тим більше необхідною, що про відновлення брацтва на підставі нового статуту нічого не чути та що забагато чути про безконтрольне господарювання б. наказної ради.

Хоча на „загальних зборах" братчиків, що були скликані наказною радою, вибрали ревізійну комісію, але про те, щоби ця комісія ревідувала діяльність і господарку брацтва, ніхто не чув, а тим більше ніхто не читав акту ревізії в пресі, як це бувало раніше. І це є тим цікавіше, що сучасний матеріяльний стан брацтва викликує занепокоєння. Настоятель брацької церкви протопресвітер П. Пащевський понад півроку не одержує платні. На хор не було грошей і він розвалився. За ремонт церкви не заплачено. Дуже довгий час не плачено власникові дому за помешкання, наймите для диригента п. Теліжинського, нині посла з „одинки", вое...

ті за згадане помешкання заплачено, але тут ввійшли в гру якісь килими... Взагалі господарювання наказної ради, як бачимо, було значно гірше, ніж законної ради, що утримувала же добрий хор, переводила ремонти й мала ще гроші.

І не вважаючи на цю явно погану господарку п. Пилипчука й компанії, нікому не прийшло в голову як слід сконтролювати брацтво. Тому запитуємо ревізійну комісію, чому вона не перевела належної ревізії і не подала її вислідів до відома громадянства? Чому наказна рада, до якої входили інж. Пилипчук, адв. Черевко, М. Левицький, дир. Шкляр і М. Савицький, не подбали про переведення ревізії та про її оголошення, і взагалі як велася господарка брацтва, що раптом його доходи зменшилися і не вистарчало грошей на ті потреби, на які колись були гроші, та чому залишилися такі борги, як борг настоятелеві Пашевському й інші.

Майно луцького брацтва є майном усього українського народу, одержаним у спадщині від колишніх великих борців за церкву й національність та з пожертв українських мас. Тому українське громадянство має право домагатися справоздання з господарювання цим майном.

Можливо, що матеріяльна сторона брацтва в порядку. І коли це так, то тим швидше для заспокоєння українського громадянства повинні бути оголошені акти ревізії. Сподіємося, що члени б. наказної ради й ревізійної комісії зроблять це й вияснять причини „зубожіння" брацтва.

Братчик.

З польської преси.

Проти паперових ідей.

Інтервю варшавського „Експреса Поранного" з б. воєводою Дунін-Борковським на українські теми.

Варшавський „Експрес Поранни" приніс наприкінці вересня ц. р. обширне інтервю свого спеціяльного висланника до Львова п. Стан. Пац з б. воєводою Дунін-Борковським на актуальні українські теми.

У звязку з заповідаю, що на біжучій соймовій сесії має бути полагоджений т. зв. малий самоуправний закон, варшавський журналіст спитав п. Борковського про його погляд на розвязку проблеми самоврядування у Східній Галичині.

„Коли мова йде про південно-східні воєвідства — заявив п. Борковський — я висловлююсь за національним катастром, який видається мені в теперішній ситуації необхідним. Самоврядування мусить теж походити з вибору, тому, що головно на цій території істнують сильно вкорінені демократичні традиції. Іменування членів самоуправних установ не тільки не принесе ніякої реальної користи населенню і державі, але здезорієнтує також ті чинники, які бажають собі позитивної праці в льокальному інтересі. Що більше, воно може принести просто цілком інші висліди від бажаних, а то наслідком персональних комбінацій, з якими люди будуть рахуватися — замість рахуватися з господарською і національною структурою цього краю.

Б. воєвода Борковський привязує великі надії до впорядкованого справжнього самоврядування.

Правдива самоуправа запряже цілу без виїмку людність до великої праці над господарським піднесенням збіднілого краю. Потім серед тутешніх поляків і серед українців витвориться спільний місцевий інтерес, який поставить їх як сторону супроти центрального уряду, так, що часто легкодушне зловживання терміном „сепаратизм" щезне вкінці з обігу...

Пйотр Дунін- Борковський є теж рішучим противником утраквізації шкіл. На питання „чи утраквізація дала бажані висліди" відповідає:

Для українців була вона найболючішим ударом, а поляків теж огірчила. Візьміть чейже під увагу, що польське населення в кількасот випадках втратило національне шкільництво. Мало їх в австрійській державі, а втратило у власній! Вважаю утраквізаційний експеримент невчасною спробою, яку треба мерщій змінити. І польська і українська людність мусить відзискати свої національні народні школи.

Що торкається університету, то б. воєвода признає, що

Український університет треба дати поверх пяти міліонам українців (автор рахує ще досить скромно — прим. Ред.),

при чому звертає увагу, що

в самій Польщі студіювало в мин. році поверх 2.500 українських студентів на високих школах і викладало кільканацять професорів-українців.

Рішуче протиставиться теж ідеї „утраквізації" кооператив.

Українська кооперація, кермована навіть на селі фахівцями, що мають середню чи вищу освіту, є природним гоном стати господарськи незалежним від суприматії неукраїнського, головно жидівського елементу. Кооп. організація спирається на силах виключно українських і є дуже подібна до нашої організації в Познанщині за займанницьких часів. Вона обіймає щораз ширші ділянки економічного життя, стаючи одночасно зі споживчої продукційною. Перестерігає української відрубности і не входить безпосередньо у співпрацю з поляками з приводу політичного заогнення, яке відбивається на цілості тутешнього життя.

Проєкт злуки польських і українських кооператив, всупереч тому, що голосить, занархізував би до решти ситуацію в цій частині держави. Це проєкт, який не рахується з органічними проявами життя, до яких належить і кооперація. Зрештою, поза замотанням господарських відносин, я вичікував би радше шкоди, ніж хісна, для тутешнього засиділого польського елементу, який може опертися українізації при помочі власних, відрубних, освітніх і господарських установ...

Закінчуючи інтервю, п. Борковський стверджує, що стоїть на становищі повної відрубности обох національних елементів в усіх ділянках життя.

Окремішні політичні течії є внутрі тої самої держави лише назовні чимось суперечним а на ділі доповнюються, не вважаючи навіть на дуже розбіжні моменти. На те ні українці, ні ми не маємо ради.

Зате господарське життя і життя культурне, яке є надбудовою життя політичного, можуть нормально розвиватися і творити нові вартости лише як специфічний витвір даного середовища. Тому бачу будучність Східної Галичини у благородній ривалізації обох місцевих елементів на господарськім і культурнім полі. Ці перегони до кращого, як найрозумніший крок до розвязки польсько-української проблеми, зроблять позитивно на піле небо більше, ніж ріжні штучні концепції, які хотять перешкаджати життю в його творчому розгоні.

На сумнів, „чи не потерпить на такому усамостійненню українського громадянства його льояльність супроти держави", автор відповідає, що

льояльним є той, хто є вдоволений. Деякі поляки кричать вже наперед, що свобідний національний розвиток підсилить сепаратизм українців, начеб ми не знали, що саме путання їх популяризує сепаратизм в українських масах.

Полагоджування державних проблем не повинно йти по лінії найменшого опору, якихось паперових помислів, з яких ще ні одного тут у нас не зреалізовано, але треба триматися досвідів життя"...

На жаль, такі погляди не мають ще доступу туди, де придумування паперових ідей і комбінацій, суперечних життю, є наймилішою і — найсумнішою забавою від 14-ти літ.

——о——

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. ЖОВТНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Про образи і гарбузи.

(З нагоди Першої Виставки Асоціяції Незалежних Українських Мистців з участю запрошених французьких, італійських і бельгійських мистців та української париської групи в Українському Національному Музею).

Коли ви були двічі на цій виставці і справді оглядали образи, раджу вам піти туди ще два рази, послухати розмов відвідувачів.

— Но, тепер я вже можу малювати — каже один редактор.

— Ніхто мене не переконає, що це мусить мені подобатись — каже один поважний професор.

— А я ніколи би не сказав, що славні чужинці, знаєте, також якось так...

Публика в клопоті. Здоровий розум і здорове око не вистачають. Досі земляки гадали, що наші модерні малярі роблять їм на збитки і фарбою замазують полотно так, щоби не можна було збагнути, що під ним є. Аж тут бахнули на публику чужими іменами. Отже не тільки земляки малюють нині так, що нема сміливости висловити свого вражіння про їхні образи, але й славні чужинці?!

Львівська виставка українських малярів поруч із французами та італійцями насуває неодну „повчальну" думку. Ось наглядний приклад, яку ролю грає вплив середовища на розвиток таланту. Молоді таланти, що нидіють у провінціяльній атмосфері, перенесені в Париж, одним скоком дігнали чужинне мистецтво, що мчить уперед із розгоном авт і літаків. Наша публика мусить вдогонити ці досягнення бодай оком. А може... тільки оком.

Передові мистці обелвані на цій виставці — здебільша представники чистого мистецтва. Вони підкреслюють своє різке неґативне становище до всього, що вони в малярстві звуть „літературою". Навіть їхній катальог каже про це виразно. „Пейзаж", „рисунок", „аквареля", „малюнок", „портрет" або (найрадше) „композиція" це такі заголовки як „образ" або над поезією надпис „поезія". Гляди і стримай вражіння, бо коли ти не знавець „техніки" все одно не оціниш того, що сутнє, а що підрядне.

Що таке чисте малярство, а що таке література, яка занечищує його, — це тема на безконечну дискусію про справжнє і несправжнє мистецтво, про старе і нове, про „талант" і „кічі".

Глядач може вийти із такої виставки з холодним компресом на голові, але нехай не гадає, що передові мистці, які дали там свої праці, не знають, чого хочуть. Вони навіть знають, що неодин із тих, якого приняли випадково, по товариськи до свого гурта не має з ними багато спільного і вони кажуть про це голосно. Це компроміси для публики, яка часто саме такими прибраними побратимами найбільше зацікавлена.

Добре, що наші мистці ввійшли вже в ту стадію, що не ждуть на оцінку від рідної критики. Вони щасливіші від письменників залежних на віки вічні в першій мірі від рідної авдиторії, рідних покупців та рідної критики. Вони всміхаються вибачливо, коли публика і такі критики як я дивляться на образи, а звертають на гарбузи.

Та найцікавіше те, що вони волють, коли ми говоримо про гарбузи з нагоди їхньої виставки. Адже кожний із них дав тільки кілька невеличких, випадкових робіт, — деякі самі мініятурки, і всі вони рахувалися з тим, що чужинні артисти теж передали зі своєї збірки не більше, не завсіди те, що могло би характеризувати їхній талант або дати поняття про його силу та ширину.

Та чи з образами інакше як із книжками? Скільки людей виробляє собі погляд про письменника на підставі повної збірки його творів? Наші артисти мають нині не менше вдоволення ніж якби склали виставку із 3.000 експонатів. Навіть те, що вони кинули нашвидку наосліп дає міру їхнього розмаху. А чи не подиву гідний факт, що вони зуміли зєднати собі довіря між великими артистами, які не лякалися післати своїх праць аж до... Львова, що для парижан або римлян має такий-же звук як для нас Смирна або Баку?

Покищо наша інтеліґенція дійшла в своїх мистецьких потребах до того, що обвішує стіни народніми килимами. Образи приходять на килими і то найчастіше в спадщині. Досі наші артисти ще не „котувалися" на міжнародній мистецькій біржі, але коли нині деякі з них звертають увагу чужинних критиків і покупців, хто зна, може завтра наші багатирі, що шукають ріжних льокат для капіталу зважуться на який модерний образ так само, як на вексель, що має „добрий підпис". Досі ніхто в нас ще не думав про те, що великі музеї купують образи з приватних збірок.

Наша інтеліґенція має напади предивної скромности. Коли почує, як критики мистецтва перекидаються формулами „динамічний експресіонізм" і „неореалістична ґротеска" не має сміливости заглянути на виставку. Але коли приходить мода на дамські капелюшки з перцем задиркуватим, як питайний знак, ніхто не бентежиться, ні ті, що їх носять, ні ті, що за них платять, ні ті, що оглядають їх на голові, що нагадує інколи гарбуз для забави.

Як собі хочете: модерні образи можуть вам не подобатися не більш як модерні жінки, які теж нелегко збагнути, чого хотять і чим хотять викликати вражіння, а звикати до них треба необхідно. І розуміти також. А перша умовина до їхнього зрозуміння — шукати в них, що в них гарне. Не є це легко, але часто приємніше, ніж розуміти.

Поворот Михайла Яцкова

до української літератури.

Дістаємо до поміщення такий текст від „Т-ва письменників і журналістів“:

„Рада Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка“ у Львові на своїм засіданні дня 23-го вересня розглядала в присутності голови Т-ва Богдана Лепкого і членів Ради: В. Мудрого, М. Рудницького, І. Квасниці, Р. Голіяна та Л. Лепкого справу Михайла Яцкова, який після заходів зперед двох літ звернувся вдруге до Т-ва з проханням, щоби воно стало супроти українського громадянства речником його гарячого бажання вернутися до прилюдної літературної праці.

Зваживши, що 10-літнє повне відокремлення серед власного громадянства й 10-літня примусова мовчанка є одним із найважчих ударів, який може зустріти громадянина й робітника пера, а одночасно з огляду на безперечні заслуги М. Яцкова для української літератури, Рада Т-ва письменників і журналістів приняла одноэгідне рішення ввести його в гурт українських письменників, висловлюючи при цьому надію, що українське громадянство прийме радо цю постанову та вповні з нею погодиться“.

Рада Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка.

•

P. S. „Рада Т-ва“ прохає всю нашу пресу передрукувати цю заяву.

Після смерти М. Галущинського.

ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

Нижче містимо дальші заяви співчуття, що їх прислали такі установи і громадяни:

„Шкільна Матка Русинів ЧСР“ і Т-во „Руський Театр“ в Ужгороді. Українське Історично-Фільольоґічне Т-во в Празі, Центральний Союз Українського Студентства в Празі, Рада Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі, Союз Українських Еміґрантських Орґанізацій в ЧСР, Управа Народньої Бібліотеки „Українська Книжка“ у Франції в місті Шалет, Повітовий Комітет УНДО в Грималові, філія „Просвіти“ в Делятині, читальня „Просвіти“ в Микулинцях, члени кооперативи „Кичерка“ в Гребенові, Богдан Лепкий з Кракова, Іван Рудичів з Парижа.

ВІДГОМІН НА ПРОВІНЦІЇ.

Установчі збори читальні „Просвіти“ в Дрогобичі-Війтівська Гора, що відбулися 27. IX. отже саме в дні похоронів М. Галущинського, рішили однодушно на внесення делеґата філії „Просвіти“ п. Городиського Вол. назвати свою читальню іменем Михайла Галущинського. Ще перед приступленням до денного порядку забрав був голос п. Антонів Михайло, що в коротких словах представив широку гром. діяльність бл. п. Мих. Галущинського. Память Покійного вшанували присутні 1-мінутовою мовчанкою, а згаданої промови вислухали стоячи.

Філія „Просвіти“ в Тернополі видала посмертні клепсидри, а крім того обіжник до читалень в повіті, в якому наказала їм відбути жалібні засідання своїх виділів та здержатися до 10. жовтня від усяких забав. Поминальне богослуження за бл. п. М. Галущинського відбудеться заходом філії дня 16. X. в год. 11. передпол. в парохіяльній церкві в Тернополі.

Виділ читальні „Просвіти“ в Микулинцях відбув 26. м. м. жалібне засідання, на якому на знак жалоби рішив вивісити чорну хоругов на домі читальні, проголосити 14-дневну жалобу, вислати з каси читальні 20 золотих на „Просвіту“ замість вінка та влаштувати в неділю 11. X. в парохіяльній церкві в Микулинцях в год. 12. вполудне панахиду за душу Покійного.

Рада Повітової Просвіти в Луцьку видала посмертні клепсидри і влаштувала в неділю 4. ц. м. в год. 11.30 після Служби Божої у Братській Українській Чеснохресній Церкві в Луцьку панахиду.

„Літературно-науковий критик“ „Вєку Нового“.

Львівський „Век Нови“ належить до тих специфічних явищ польської преси, які є загадками для кожної людини, що привикла до европейських (хоч би й популярних чи т. зв. бульварних) часописів і тих основних засад пресової служби, якими вони кермуються. Маємо тут на увазі ті карколомні „гоцки-кльоцки“, які напр. той самий „Век Нови“ робить впродовж кількох тижнів чи навіть кількох днів. Це якісь несподівані, нічим неоправдані й абсолютно незрозумілі скоки між протилежними площинами, так, що збентежений читач не знає не то яку „лінію“ заступає ґазета й чого вона хоче, але й взагалі чи та ґазета уявляє собою якесь зорґанізоване громадське тіло (яким повинен бути кожний часопис), чи — злив, в який кожний може довільно виливати всякі пахощі, запашні виключно для його власного носа.

Цеж ледви кілька тижнів тому, коли „Век Нови“ відкинувши давнє неповажне й лайливе відношення до української проблеми, помістив кілька статтей, яких прикметою був поважний і пристойний тон та бажання піднестися понад рівень українофобської вулиці. Заініційовано там анкету, в якій м. ін. взяло участь і кількох поважних українських громадян, які повірили в добру волю ґазети. Але ось швидко, ві-с ло-ніпало, мали ми там знову редакційну статтю у стилю краківського „Курєрка“, потім „ревеляції“ з відомого-невідомого джерела з високо-ориґінальною „інтерпретацією“, ультра-курєрковий підпис під старою фотоґрафією з панахиди над могилою полк. Вітовського у Берліні і т. п. подвиги. Аж ось маємо клясичне закінчення „курсу згоди і порозуміння“, веденого „Вєком Новим“: в ролі літературно-наукового рецензента книжки О. Кузьми „Листопадові дні“ виступив у тій ґазеті аж у трьох великих фейлєтонах ославлений Витовт („Вітолд“) Демянчук, виконуючи цю нову ролю так ревно, що знову обкидав ціле украінське національне життя болотом, верзючи найбільш нісенітні „ревеляції“ про „субвенціонування“ Австрією листопадового перевороту, т. п. (У цій „рецензії“ „спеціяліст“ від українських справ, відомий з тієї спеціяльности ще з часів „Руского Селянина“, орґану Ценського, помішав наддніпрянську Центральну Раду з галицькою Національною Радою, покликався на польські наукові інституції, відомі йому хіба з назви й абсолютно непричасні до справи і т. д.).

Після того останнього пяного скоку „Вєку Нового“ ніяким іншим вихилясам тої ґазети хіба не можна дивуватися й усіх їх треба буде однаково стрічати: ґазета просто неповажна й за себе невідповідальна...

—o—

Культ поляглих.

Будова памятника поляглих У. С. С. перед станиславівським судом.

За дозволом станиславівського воєвідства й коштом філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Станиславові перевели в 1928 р. ексгумацію розкинених по лісах близько с. Сільця, станиславівського повіту, тлінних останків У. С. С., що 1915 р. поляглі в обороні Галичини перед московською навалою. Зібрані кости дес. У. С. С. Василя Данилюка враз із його роєм та Василя Гасюка зложили в тимчасовій могилі на перехресті залізн. шляхів Львів—Станиславів і Устє—Калуш. В 1929 р. філія Т-ва Охорони Воєнних Могил у Станиславові зібрала кошти й виготовила проєкт памятника, що мав стануги на могилі в Сільці. На весні 1930 р. о. Ю. Гірняк, тодішній голова Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Станиславові, вніс прохання на дозвіл будови памятника до воєвідства. Матеріял, приготований на будову стояв на шляху в Сільці й Пов. Виділ у Станиславові приказав його усунути з прилюдної дороги. Тимчасом не було ще відповіди від воєвідства в тій справі. Виділ Т-ва не сподівався відмовної відповіді, щоби виконати наказ Пов. Виділу, усунув матеріял зі шляху та приступив до будови памятника на площі, що її подарував для тієї мети Петро Сеньків, селянин Сільця. Про це довідалося станиславівське староство, заборонило дальшу будову й наложило на голову Т-ва гривну 500 зол., або 1 місяць тюрми. З воєвідства надійшла теж заборона у виді незатвердження проєкту й повідомлення про другу ексгумацію стрілецьких костей з тим, щоби їх перенести на цвинтар у Сільці. Старостово наказало розвезти матеріял, призначений на будову. Виконали це підводи з Тязова, Викторова і Ямниці, але селяни, що працювали не з власної волі, відмовилися на письмі від платн за роботу при розбірці. Небавком потім тимчасова могила вилетіла в повітря разом із дубовим хрестом із давньої братської могили: якась злочинна рука підложила під неї пекольну машину.

Ця справа покінчилася покищо 28. серпня ц. р. в Міністерстві Прилюдних Робіт, яке наказало перенести тлінні останки У. С. С. на цвинтар в Сільці. Тимчасом площу дістала на власність греко-кат. парохія в Сільці з призначенням (означеним в умові даровини) на місцевий цвинтар і тим самим уряд утратив право домагатися ексгумації. Дня 1. вересня ц. р. в Окр. Суді у Станиславові відбулася розправа проти голови філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Станиславові о. Ю. Гірняка, якого суд увільнив від вини та кари.

Правну поміч давав Т-ву д-р Іван Волянський за весь час мандрівки справи по ріжних урядах.

Про оконечне закінчення справи напишемо. Покищо невідомо, яке воно буде.

—o—

З церковних справ.

Ще про греко-кат. семинарію в Дубні.

Ми вже повідомляли про те, що ректором новоснованої духовної семинарії византійсько-східного обряду в Дубні іменовано єзуїта з Альбертина о. Домбровського (по народности білорусина). Виклади теольоґії в тій семинарії будуть відбуватися в латинській мові. Семинарія міститься в бернардинському монастирі, який саме тепер кінчать відновляти. Всі образи й іконостас для церкви семинарії виготовлено в стилі XVI—XVII. століття.

Нові православні парохії в Галичині.

„Русскій Голос“ (ч. 36) повідомляє, що в горлицькому повіті на Лемківщині перейшли на православя три нові села: Сквиртне, Святкова і Ганчева. Перехід їх перевів святочно ігумен Пантелеймон. — У ясельському повіті будують православні за гроші, прислані з Америки, нову церкву в селі Зиндовське.

Перед обсадою гр.-кат. епископства в Мукачеві.

Пишуть нам із Закарпаття:

Зачувати, що греко-кат. епископом в Мукачеві має бути о. Трчка, чех з Чина Редемптористів. Наші люди, довідавшися про це, зачинають негодувати, що на таке відповідальне місце має прийти чужий нашому народові священик, що не знає нашого духа народнього, а передовсім церковного, і церква булаб тепер знов виставлена на всякі чужосторонні впливи. Ми й так на кожнім кроці відчуваємо ті впливи, то чеські, то російські, і ці впливи малиб сягати і до церкви. О. Трчка може бути дуже ревний священик, але ми таки волілиб, щоби нашим епископом був наш чоловік. У нас і так мало ще правдивого народнього духа, а через обсаду епископа чехом внесеться до церкви і в нарід ще більше замішання й невдоволення, з чого скористають лише православні, тобто москалі. Боїмося також, що після іменування чеха епископом будуть внесені до нашої церкви якісь скрайні новости, нам зовсім небажані. Від нас забрали вже одного такого француза, єзуїта Буржуа, що насаджував у нас русофільського духа. У нас є свої люди, що вийшли з нашого народу і можуть бути епископами. У римо-католиків інакше представляється ця справа, бо у них всюди однакові церемонії й обряди, а у нас під цим оглядом нема, на жаль, нічого постійного. У нас і так багато хаосу роблять православні русофіли, які баламутять наш нарід, відводять його і від католицької віри і від народности та защіплюють і у нас подвійну апостазію, бо від віри й національности.

Папський нунцій у Празі уступає.

Папський нунцій у Празі монсіньоре Ciriaci (Чіріячі) відходить на відпустку, з котрої — по загальній опінії в церковних кругах — вже мабуть не верне. Ця зміна має бути у звязку з резиґнацією чи таки усуненням праського архиепископа Кордача.

Перед французько-брітійською конференцією.

Льондонська преса повідомляє, що французький премієр Ляваль, міністер закордонних справ Бріян і міністр фінансів Флянден запросили брітійського міністра закорд. справ льорда Рідінґа до Парижа на конференцію в справі найновішої ситуації. Рідінґ має у вівторок виїхати до Франції. Ця гостина буде для брітійського міністра першою нагодою від часу його вступлення до кабінету стрінутися особисто з французькими міністрами. Предметом нарад мають бути найновіші та майбутні події — французька візита в Берліні і майбутня в Вашінґтоні, справа роззброєння й події на підкладі фінансової та господарської кризи. Запрошення Рідінґа приняли в Англії з вдоволенням.

Вибори до гром. рад у ЧСР.

Ніякого пересунення сил! — Вибори в Ужгороді.

Вибори до громадських рад у Чехословаччині, що відбулися дня 27. м. м., не принесли ніяких поважніших змін у стані посідання політичних партій. Декуди потерпіли незначні страти соціялістичні партії, зокрема комуністи, а декуди — мабуть для вдержання дотеперішньої політичної рівноваги — партії громадянські. В т. зв. історичних землях незначно зросли голоси християнсько-народньої партії.

Вибори у столичних містах Празі, Брні, Братиславі не привели теж до ніякого пересунення сил у громадських управах. Незначний зріст чи пак упадок одної чи другої ґрупи не змінюють в основі нічого.

Майже ніяких змін не принесли вибори й на нашому Закарпатті. Сумно випали вони в Ужгороді, де на 42 мандати наше населення буде заступлене тільки трьома представниками, якими є: дотеперішній посадник К. Грабар (від аграрної партії), д-р Мих. Брашайко (від української христ.-народньої партії) і д-р Й. Камінський (від бльоку русофільських партій). Три інші „русини", що ввійшли до нової гром. ради, вибрані на списки ріжних чеських партій і є просто мамутами та іграшкою в руках чужих нам партій.

В новім ужгородськім маґістраті буде засідати тепер 12 чехів, 12 мадярів, 12 жидів і тільки 6 „русинів", хоч наше населення, якби воно було добре зорґанізоване, повинно6 мати там принайменше 11 своїх представників. Закарпатська преса стверджує, що вибори в Ужгороді виграли чехи й жиди.

Найповажнішим кандидатом на посадника міста є знову Конст. Грабар, тимбільше, що по закону посадника головного міста не вибирає міське представництво, тільки назначує міністр внутрішніх справ.

Справа ревізії німецько-польських границь.

Велике враження в політичному світі викликала вістка з Вашінґтону, що державний секретар Стімсон запросив сенатора Моррова на конференцію, на якій при участи Гувера обговорювали ситуацію в Европі, між іншим також справу польського поморського коридору. Державний секретар Стімсон клав натиск на справи, небезпечні для европейського миру, вказуючи перш усього на справу поморського коридору, дальше справу розброєння і поділу запасів золота. Правдивість цієї вістки викликала поважні сумніви, бо уряд Гувера держиться традиційної американської політики невтр躬ання в европейські спірні справи. Всеж таки занепокоїлася цею вісткою німецька націоналістична преса, побоюючись, що американський уряд після конференції з Лявалем може затвердити теперішні німецько-польські границі та ще більше утруднити реалізацію німецьких домагань щодо ревізії цих границь.

Міжнародня позичка для хліборобських держав.

В Перуджії радив 1. і 2. ц. м. екзекутивний комітет економічної співпраці европейських держав, що належать до Союзу Народів. Предметом нарад була роздача рефератів і праці, звязаної зі зїздом членів товариств Союзу Народів, що відбудеться в 1932 р. в Парижі. Опісля радили над господарськими справами у звязку з рільництвом середньої та середньо-східної Европи. Після дводневних нарад принято внесення французького делеґата Делессі. Він домагається великого дворечинецевого кредиту для держав середньо-східної Европи. Позичку у висоті 70 міліярдів франків мала би дати Франція та Америка виключно на розбудову комунікації та виміну хліборобських продуктів у державах прибалтійських, Польщі, Чехословаччині, Румунії, Угорщині, Юґославії, Болгарії та Греції. Проєкт буде предложений Союзові Народів.

Одночасно з Женеви наспіла вістка, що представники 24 европейських держав, членів Союзу Народів, підписали конвенцію про утворення товариства міжнародного рільного кредиту. З европейських держав не підписали конвенції Ірляндія, Альбанія і Хорватія.

Перед великим святом в Перемишлі.

50-літній ювилей Українського Інституту для дівчат.

В днях 13. і 14. жовтня ц. р. відбудеться в Перемишлі святкування 50-ліття Т-ва, яке має за собою великі заслуги в освіті й вихованні українського жіноцтва. На це свято запрошують усіх добродіїв, членів Т-ва, адміністраторів, виховників, учительський збір теперішніх і давніших літ, як також усі інститутки, які покінчили виділову школу, пізніше лицей, уч. семинар або гімназію.

Вечором 13. жовтня в концертовій салі Інституту відбудеться академія, яку влаштовують давні інститутки своїми силами першорядної вартости. На цій академії будуть відчитані привіти, які надійдуть до Інституту, а молодші інститутки зложать привіт давнім інституткам.

Дня 14. жовтня рано буде Служба Божа в інститутській каплиці, а потім панахида за померших членів Т-ва й інституток. Всі присутні впишуться у пропамятну книгу. Голова Т-ва д-р В. Загайкевич відслонить мармурову таблицю в честь заслужених для Інституту діячів(ок). В авлі відслонять портрети бл. п. о. Кордасевича, ініціятора ідеї заснування Інституту і довголітнього голови Т-ва, о. Подолинського. На інститутських городі буде дефіляда теперішніх інституток перед виділом і гістьми. Посадять теж пропамятного дуба і заложать новий овочевий сад.

Перед обідом відбудуться зїзди давніх інституток. На спільний обід запросять членів Т-ва, давніх і теперішніх інституток. Виділ Інституту має намір улаштувати обмін думок між мамами, давніми інститутками, які тепер мають своїх дітей в Інституті.

Вечором у власній конц. салі буде музично-руханковий виступ заходом теперішніх інституток.

Управа Інституту просить усіх давніх інституток, які приїдуть на це свято, аби наперід зголосили свій приїзд, щоб їм був приготовлений нічліг в Інституті. Просимо при вході до Інституту зголошуватися в канцелярії, де буде всім вказане місце спання. Там-же буде пропамятна книга, до якої можна буде вписуватися. Конче треба привезти зі собою простирало, коц і ясічок. У зголошенні треба повідомити, чи гості рахують на харч в Інституті.

Членів Т-ва, запрошених гостей і давніх інституток, які рефлектують на спільний обід 14. жовтня, просимо також зголоситися якнайскорше. Плата за харч по собівартости, спільний обід 2.50 зол. Нічліг для давніх інституток безплатно.

Управа.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

IX. Молочарський курс при „Маслосоюзі".

Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз" приступає до влаштування *6-ти місячного практичного молочарського курсу*. Курс відбудеться в Стрию і триватиме від 4. листопада 1931. до 30. квітня 1932. р. Прийметься найбільше 32 кандидатів. Умовини приняття такі: 1) Українська народність; 2) Вік 18—30 літ; 3) Теоретична підготова та укінчена принайменше 2-тижнева молочарська практика; 4) Поручення від кооперативних установ, які рівночасно переберуть на себе матеріяльні і моральні зобовязання; 5) Першенство у принятті мають кандидати зі середньою освітою, довшою молочарською практикою та покінченими кооперативними курсами.

Остаточне приняття узалежнене від висліду вступного іспиту, який буде мусіти зложити кожний кандидат та від лікарських оглядин при вступі.

Власноручно писані подання про приняття з долученням перебігу життя треба вносити за згодою і в письменною опінією кооперативних установ на адресу: „Маслосоюз" у Львові, вул. Костюшка ч. 1. а), найдальше до 20. жовтня 1931. р.

Прохарчування у спільній кухні і на кошт курсантів. Кошта прохарчування виносять денно 2.50 зол., ц. є місячно 75 зол., а за цілий час тривання курсу 450 зол. У цій квоті міститься вже вписове 50 зол.

Доходячі курсанти, які у спільній кухні не будуть харчуватися, платять лише вписове в квоті 50 зол. Квоту цю зложить кожний курсант згори до каси „Маслосоюзу" сейчас по зголошенні на курс, бо в противнім випадку не буде принятий.

Ближчі відомости в „Кооперативному Молочарстві" ч. 10. за місяць жовтень 1931 р.

Дирекція „Маслосоюзу".

—o—

Фінансова кріза в Америці.

Останні події в Америці загострили сильно загальну нервозність, викликану світовою господарською крізою. Наслідком утечі капіталів з Америки ню-йорський Федераль Резерв Банк втратив величезну скількість свого золота, а це відбивається відемно на біржевій конюнктурі й в дальших наслідках потягає за собою ліквідацію банкових установ. Навіть перенятя Американського Банку Національним Банком в Ню-Йорку, наслідком чого вияснилося положення багатьох інших банків, не припинило загального занепокоєння. Америка находиться в стані фінансової крізи, яку переживає багато европейських держав. Говорять уже про майбутнє закриття бірж і про необхідність державної ґарантії за депозити. Розпорядки про спекуляції на бессу не принесли бажаних наслідків, бо події йдуть дальше своїм шляхом. Від кількох тижнів функціонує банкова комісія, що старається впливати на хід фінансових справ, покищо з малим успіхом. Виринає також плян утворення великого резервового фонду на випадок катастрофи, а в Білому Домі обмірковують не тільки міжнародне політичне положення, але й способи забезпечення внутрішнього американського кредиту. Під вражінням усіх тих труднощів і небезпек очі заінтересованих кол звертаються тепер на президента Гувера, від якого домагаються, щоби свою акцію задля міждержавної фінансової консолідації розтягнув поза мораторійний рік. Багато надіються від майбутньої стрічі Гувера з французьким премієром Лявалем, від яких залежить у великій мірі дальший хід світової фінансової крізи.

—o—

Папа про світову крізу.

Папа оголосив 3. ц. м. енцикліку в справі світової господарської крізи, загального безробіття й роззброєння. Енцикліка, що зачинається словами „**Nova impendent**" зясовує господарську крізу що тяжить над всіми державами й веде до страшного безробіття. Особливо лежить папі на серці доля дітей, що падуть жертвою сумних життєвих умовин. Тому енцикліка закликає до горячої ґуманітарної акції, що запевнила би дітям прожиток. Причиною крізи є між іншим військові зброєння, що пожирають величезні матеріяльні засоби, які можна з більшого вжити для людства. Папа поновлює заклики свого попередника, яких досі якслід не вислухано і просить духовенство вжити всіх своїх впливів з проповідниць та в пресі, щоби приспішити роззброєння. Вкінці енцикліка звертається до підприємців, щоби в цих важких часах ставилися до робітників справедливо. В християнській науці про соціяльну справедливість і рівність бачить єдиний шлях до виходу з нинішньої крізи.

Жорстокий режім у Мексику.

В Мексику коло Вілля Герере повішено на приказ ґубернатора 85 селян, переважно старців. Причиною був самосуд на мері Хаблесі за те, що зловив одну дівчину і хотів вивезти на коні в ліси. Боронячись, дівчина впала з коня і забилась. Обурені селяни відшукали Хаблеса в лісі і злінчували. На вість про це ґубернатор провінції Ґарідо вислав військо, яке зловило 85 селян і привело до міста. Їх уміщено в довгій алеї, висадженій яблонями, і повішено рядом на деревах. Після цього масового вбивства провідник віддізу оголосив, що подібна смерть чекає всякого, хто тільки доторкнеться висільників.

З конференції „круглого стола“.

Наради меншинної комісії в конференції „круглого стола“ в Льондоні відложено знову на тиждень. До порозуміння між Ґандієм і Аґою Каном не прийшло, хоча спроби в цьому напрямі будуть ще повторені. Наслідком цього ситуація дальше погіршилася і поневолені та гноблені кляси, анґльо-індійці та християни, побоюються, що гіндуси й магометани можуть обєднатись на їх кошт. Тому до дальших переговорів будуть покликані також представники цих ґруп. В міродатних колах нема великої надії на поладнання гіндусько-магометанського спору без інтервенції Анґлії. Однак Мекдональд зазначив знову, що вимушена Льондоном більше або менше подиктована угода не доведе до справжнього замирення та гіндуси й магометани мусять самі погодитися.

ОСТАННІ ВІСТИ

УНЕВАЖНЕННЯ ВИБОРІВ У ПЕРЕМИСЬКІЙ ОКРУЗІ.

Найв. Суд розглянув виборчі протести з 48-ої перемиської округи й уневажнив вибори до сойму в тій окрузі. Мін. внутр. справ протягом 14-и днів призначить речинець нових виборів. На основі уневажнення виборів утратили мандати посли ґен. Ґаліца, Августинський, Юрчик і Ґродзіцький, всі з ББ, з Української Парл. Репрезентації д-р Загайкевич та з Строн. Людового Павловський.

НОВИЙ СТАРОСТА В ДРОГОБИЧІ.

До Дрогобича приїхали люстратор комунальних союзів Авліс і інспектор староства Новак, щоби полагодити служб. формальности в звязку з передачею аґенд староства старостою Порембальським новоіменованому стар. Ів. Емерикові. Новий староста почав урядувати 5. жовтня.

ПІДВИЩЕННЯ ПОЧТОВИХ ОПЛАТ.

Дня 15. ц. м. увійде в життя на час 6-и місяців припис мін-ства почт про такі надзвичайні оплати: 10 сот. від звичайних листів і переписних листків, 15 сот. від посилок і поручених листів, 5—50 сот. від пачок, виплачених переказів, чекових виплат і друків. До місячного абонаменту радія буде дочислена оплата 30 сот. за час від 1. листопада ц. р. до квітня 1932. На той час обовязуватиме теж надзвичайна оплата від кожного телефону. Тим чином комітет боротьби з безробіттям мав би одержати 15. міл. із почти, а 5 міл. із залізниці.

У ЛЬВОВІ ВИБУДУЮТЬ ПАМЯТНИК ПІЛСУДСЬКОГО.

Дня 4. ц. м. ухвалив „Союз Резервістів і о. Військових РП. на Червенській Землі“ вибудувати памятник марш. Пілсудського у Львові.

ЗЕМЛЕТРУС НА ШЛЕСЬКУ.

Тектонічний землетрус навістив велику часть польського й німецького Шлеська. В копальні „Конкордія“ біля Забжа засипало 11 шахтярів. Після 15 годин їх видобули.

„СІМЯ ЦИВІЛІЗОВАНИХ НАРОДІВ“.

Американська преса повідомляє, що през. Ґувер хоче відновити концепцію „Сімі цивілізованих народів“. Державу, яка зломила би пакт про неагресію, виключать. Паризькі політ. кола думають, що метою „Сімі цивілізованих народів“ буде шахувати Францію, як державу найкраще озброєну.

РЕКОНСТРУКЦІЯ НІМ. ПАРЛЯМЕНТУ.

Димісія Курціюса.

„Берл. Тгт.“ стверджує, що мін. Курціюс уступить іще цього тижня. 6-го жовтня на авдієнції вручить през. Гінденбургові свою димісію. Кажуть, що керманичем закорд. німецької політики буде канцлер Брінінґ, або теперішній нім. амбасадор у Льондоні фон Нойрат. Теку мін. господарства одержить один із лідерів госп. партії, член управи концерну „Фарбен“ Шмід. Міністром справедливости буде держ. секретар Єль. Держ. комісарем для прикордонної кольонізації буде Тревіранус.

ДИМІСІЯ АВСТР. МІН. СКАРБУ.

Австрійський міністр скарбу проф. Редліх подався до димісії, тому, що як безпартійний не міг погодитися з партійною системою. Здогадуються, що канц. Буреш перебере провізорично ресорт фінансів.

АНҐЛ. МІНІСТР ЗАКОРД. СПРАВ У ПАРИЖІ.

Анґлійський міністр закорд. справ льорд Рідінґ відїхав 5. жовтня з жінкою та шефом секретаріяту Сельбі до Парижа. Конферуватиме в середу. У четвер льорд Рідінґ вернеться у Льондон.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Підчас сумного обряду.

Ніде так ясно не видно того, що українці не живуть товариським життям як на... похоронах. Цілими місяцями не бачаться люди, не вибалакаються, тому й не диво, що як стрінуться підчас сумного обряду, і наслухаються і наоповідають.

— Алеж ви знаменито виглядаєте!

— Або ви зле!? Бонцьо, Богу дякувати, як гарбуз.

— Дайте спокій. Той животонько, то мій клопотонько.

— Ха-ха-ха!

— Хі-хі-хі!

Хвильку помовчать, а потім:

— Помер небіжчик...

— Помер. Цікаво, хто буде його наслідником?

— То буде залежне від ріжних обставин.

— А передовсім конексії, протекції, коншахти.

— Ясно. Ні ви, ні я не можемо надіятись.

До двох підходить третій:

— Моє поважання.

— Гаразд.

— Щож там чувати? Ми так давно вже не бачились. Ще як минулого року десь...

— На похороні.

— Рація. Так, так. То ще одинока нагода, де чоловік може подибати знайомих, довідатися про щось... Чекайте. Розкажу вам знаменитий дотеп. Щойно оповідав його інспектор Табачкевич. Отже знаєте так: Приходить одна пані до лікаря...

Дальші слова заглушує сумний похоронний спів.

— Дивіться, який вона собі костюм викупила! — звертає сусідка сусідці нетенденційну увагу.

— Вона все так претенсіонально вбирається. Ліпше пильнувалаб трохи дому...

— І того нещасного чоловіка...

— Думаєте, що він не догадується?

— Ані трохи. Минулого року каже до мене на забаві: „Я своїй жінці вірю, бо переконався про те!“

— Хі-хі-хі!

— Ха-ха-ха!

— Не сміймося, бо люди дивляться.

— Маєте рацію. Ви чули, небіжка, як умирала, то сказала до свого чоловіка, що ніколи його не любила.

— Та то й так видно було.

— А він про це не знав.

— Чоловіки звичайно останні довідуються.

— Ціле наше щастя...

— Своєю дорогою...

— Ах, я й забула. Приходжу колисьтут до панства Гошоловських, стукаю — не відчиняють. Заходжу від кухні...

Дальші слова заглушує сумний похоронний спів.

Кажуть люди, які бували на похоронах за границею, що тоді там ніхто не тільки не жартує, але навіть мало говорять. Не штука! За границею є клюби не лишень на те, щоби кількадцять меляхоліків читало газети, але й на те, щоби люди виговорилися, оглянули себе, розповіли нові дотепи і обмовили кого треба. Для них похорони не є товариськими сходинами і тому можливо, що виглядають інакше. Я не бачив, не знаю і не можу нічого про це сказати.

Всеж таки спробувати можна:

Оживім товариське життя — побачимо, які будуть наслідки!

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Справлення похибки.** В останньому (223) числі „Діла“ закралася наслідком коректорського недогляду дуже прикра помилка, що цілковито викривила зміст не тільки одного речення, але й цілої статейки. Маємо на увазі статейку п. н. „З партійного життя. Засідання ЦК УНДО“. Перше речення третього розділу має звучати так: „Обговоривши діяльність **провізоричного,** хоч і **згідного** з організаційним статутом, проводу партії,...“ Тимчасом у друкованому тексті зложено замість підкреслених слів — „провізорично“ і „згідно“, чим викривлено цілковито зміст речення і статті.

— **Листова тайна...** Б. берест. вязень д-р О. Когут, адвокат в Богородчанах, одержав зі Львова від ред „Свободи“ В. Целевича, також берест. вязня, поручений лист (ч. 4338, Львів ц). В середині замість листа найшов він учетверо зложений шматок чистого паперу. Позатим нічогісінько. Назовні видно виразні сліди отвирання того листа.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24,** мав у місяці вересні 122 катальогові числа приросту до ч. 21.945 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 58, побутова старовина 2, церковна старовина 4, етнографія 109, історичні памятки 53, графіка 5, рисунки 2, репродукції 7, відбитки 97, фотографії 43, фотокліші 20, фотофільми 25, альбоми репрод. 4, монети 200, банкноти 584, печатки 2. Жертводавцями були пп.: Баландюк, Бомба Я., Береза Я., Буката Т., проф. Букатович В., Бедрій І., Вітенко О., Вощак М., д-р Ваньо Т., Гук В., Городиський, Герасимович, Ґела С., Дорошенко В., Дудко Ф., Дрелих, Доберчак М., Заверуха К., проф. Заклинський Б., д-р Крипякевич І., Кревецький І., Кравець П., Коссак І., Коритко Ю., рев. Козланюк, о. Кметь, Лесик В., Ляхович С., д-р Левицький В., ред. „Літопису Червоної Калини“, Лапчукова М., Лащук П., Маринович Р., дир. Малицька К., Мриглодович, Музикова Я., рев. Мисак, Мельник І., о. крил. Мохнацький С., Ольшанський Л., проф. Осович, д-р Полянський Ю., о. Процьо О., чит. „Просвіти“ у Словіті, Підсонський В., Почапський Я., Рущинський С., інж. Савойка Л., о. Садовський В., м. Северина ЧСВВ, Стефанович А., Співак Б., о. Сивенький Л., Стрілецький В., Салдит, Сушко Р., Сподар Я., Терещук, Український С., Українське Т-во Допомоги Емігрантам, проф. Фотинюк Т., радн. Чайковський Л., о. Чайковський, Чижівна М., Чума В., Харченко П., Шепарович О., д-р Шухевич С. Управа Музею складає всім їм за це щиру подяку. Відвідувачів було 87, в тому одна шкільна прогулька. — **Управа Музею.**

— **Полковник вступає до монастиря.** У Варшаві кружляють чутки, що полковник Моравський, учасник катастрофи, в якій згинув бувш. прем. Скшинський, вступає до монастиря який має дуже строгий правильник.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Осипа Фрідмана (Серпова 16) зникла готівка 3000 зол. і біля вартости 2097 зол. — На суму 1190 зол. пошкодований М. Косовський (Кентшинського 57), невідомі люди отворили двері його мешкання дібраним ключем. — З мешкання Вол. Климкевича (Лелевеля 6) зникло вбранняварт 1200 зол. — Мешкання Гел. Брекуської (Тарнавського 7) відвідали нічні гості та „позичили“ собі вбрання варт. 290 зол. — Готівка 200 зол. пропала з мешкання Т. Котери при вул. св. Анни 7. — На вул. Личаківській почав горіти мотор трамваю „8“. Між пасажирами повстав переполох, але завдяки машиністому не було ніякої жертви; він спинив віз і всі пересіли у віз „1“.

— **Польська скарга на німецький банк.** Повідомляють з Бреслав, що директор фабрики машин „Зеленевський і С-ка“ у Кракові та польський сенатор Левальський внесли на Амстельбанк скаргу до суду за виплату 450.000 долярів і жадають стягнення цеї суми з майна банку в Польщі.

— **Припинення російських часописів у Туреччині.** Турецька влада заборонила видавати всі російські емігрантські часописи у Стамбулі.

— **Арештування Троцького.** З Царгороду прийшли вісти, що Троцького вивезли з острова Прінкіпо і замкнули в твердині. Сталося це на домагання англійської влади в Індіях. Відвідини Аманули у Троцького викликали підозріння, що вони оба підготовляють повстання в Афганістані.

— **Відкриття заговору на турецького прем'єра.** Повідомляють із Царгороду, що поліція відкрила заговір на життя тур. премієра Ісмета Пашу. Заговір приготовив гурток террористів Арменії. Плян замаху мав виконати Діянікіян, який після відкриття заговору скінчив самогубством.

— **Самогубство міліонера.** В Чілі отруївся світильним газом місцевий міліонер Кльовер. Колись він був дверником гостинниці, міліонером став після смерти стрия, який лишив йому в спадщині велике майно. Кльовер утратив велику частину майна на гулянках і газардовій грі на біржі. Помітне знищення майна привело його до самогубства.

— **Замість монет штабки золота.** Недовіря до паперових грошей у час сьогоднішної кризи спричинило у Франції переміну їх на золото. Від кількох днів французький банк видає на бажання 12 і пів-кільову штабу золота за 215.500 франків. Тому, що не всі мають таку суму до виміни, гурт людей збирає гроші. вимінює на

золоту штабу, яку розділює знавець на поодинокі кавальчики. Не лише французи, але й чужинці вимінюють без перешкод франки на золото. „Пошесть" тої виміни така поширена, що є навіть окремі крамнички, які тим займаються.

— **Царські вірли на шапках китайських вояків.** Військовий часопис „Сьогодні", який виходить у Ризі, помістив знимку китайських вояків на полі боротьби в Манджурії. На рукавах і шапках вояків видно царські російські вірли.

— **Сніг на Кримі.** Зі Севастополя повідомляють, що на Кримі впав сніг на місяць скорше як звичайно. На Ай Петрі поволока снігу груба на пів метра.

—**Перед бомбардуванням Монте Карльо?** У рулетку програв капітан англійського кружляка Гредок велику суму грошей, а опісля загрозив, що збомбардує місто, коли йому не віддадуть програної суми. Це взяла управа касина гри за жарт. Натомість на Монте Карльо й околицю впав переполох, бо розлючений капітан англійського кружляка „Персімон" приказав приготовити гармати до обстрілу.

— **Замах на поїзд у Швеції.** Повідомляють з Осльо, що на стації Скієн відкрили під рейками пять динамітових набоїв кілька хвилин перед відіздом поспішнього поїзду до Осльо. „Вибух динаміту висадив би в повітря цілий поїзд", — сказали знавці, а за терористами застиг слід.

— **Труднощі торговельного банку в Ляйпциґу.** Повідомляють з Берліна, що торговельний банк А. Г. у Ляйпциґу попав у труднощі в звязку з сьогоднішньою крізою й переговорює тепер із другим місцевим банком у справі обєднання. Коли до злуки не прийде, банк проголосить однорічну мораторію виплат.

— **Винаходи.** Американець Аерлей винайшов прилад, який навчає молодого летуна орієнтації в повітрі й завжди пригадує йому, що в повітрі нема ніякої тревалої опори. Новий винахід називається „орієнтатор".

— **Кораблі з вантажем золота на морському дні.** На дні океанів дрімають рештки потоплених кораблів, потонули вони разом із своїм дорогим вантажем золота. Вартість того золота обрахували на 600.000.000.000 фунтів штерлінгів. Колиб хотів хто перевозити те золото, мусів би мати фльоту збірного тонажу 10.387.965 тис. тон, себто більшу від цілої морської фльоти Англії, Америки, Німеччини, Японії та Франції. Ці велитенські скарби заздро заховані під морськими хвилями й нінащо сходять зусилля окремих людей та навіть урядів деяких держав, щоби їх видобути на денне світло. Покищо нема способу добувати потоплені в хвилях океанів кораблі, навіть техніка ледви спроможеться робити це на морських мілинах. Скарби чекають дальше на дні моря того дня, коли їх розділять люди між себе й будуть битися за них, тепер ледви маленькі окрушини вертають з морського дна — на раменах сміливих нурців.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. X. 1931. за масло експортове і десерове пріма —·— зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 5·50 зол.

Зі судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ Б. ПОСЛА Д-РА О. КОГУТА.

Процес проти б. берестейського вязня, б. посла д-ра Осипа Когута, відбудеться мабуть аж у січні 1932 р., у слідуючій каденції суддів присяглих.

КАЛУСЬКИЙ ПЛАСТ ПЕРЕД СУДОМ.

Мин. місяця відбулася у Львові апеляційна розправа проти членів Пласт-приюту і Пласту в Калуші, а саме проти судді Гладишовського, п. Чорпітової і тов., яка, подібно як у І. інстанції, покінчилася **цілковитим звільненням обвинувачених від вини і кари.** Боронили адвокати д-р Коритовський з Калуша і д-р Дуликевич з Бібрки.

ЗА ШПІОНАЖУ.

Дня 2. X. ц. р. велася в Чорткові тайна розправа за шпіонажу проти Мих. Угланюка і тов., яка покінчилася таким засудом: 1) обв. Мих. Угланюк одержав кару 7 літ тяжкої тюрми, 2) П. Гуцул 4 роки тяжкої тюрми (оба з Рад. України) та вкінці 3) С. Макогонюк з Кудринець, пов. Борщів, 6 місяців. Боронив д-р Вол. Електорович з Чорткова.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

СВІТ ДИТИНИ, ч. 10. жовтень 1931.

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстрований орган українського протиалькогольного і протинікотинного руху. Р. IV. Ч. 9. Львів, 15. вересня 1931 р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 6. жовтня, година 7·30 веч. „Буря в склянці води", комедія Ястшембец-Задевського.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок, 6. жовтня, година 7·30 веч „Коли вернешся?".

Середа, 7. жовтня, година 7·30 веч. „Моральність пані Дульської".

Кіна.

АПОЛЬО: „Десятьох із Павяка".

ЛЕВ: „Десятьох із Павяка".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевальє.)

МІРАЖ: Звукова фільма: „Синий метелик" (Марлєна Дітріх, Еміль Янінгс).

ОАЗА: Звукова фільма „Король прошаків".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Давид Гольдер" і тижневик Фокса.

ПАН: „Звукова фільма: „Монте Карльо".

ПАСАЖ: „За гріхи брата" та звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Кохання та сльози Шопена".

СОНЦЕ: „Граф Монте Хрісто" (2 серії).

СТИЛЕВЕ: „Студент із Праги" та звукова комедія".

УПХА: „Пат і Паташон у тарапатах", „Жінка, яка бажає гріху" (Нора Ней).

КИМЕРА: „Неаполь співаюче місто", (Я. Кепура, Б. Гельм).

Програма радіо.

Середа, 7. жовтня 1931.

Липськ (295,3) 19.30 Танкова музика. **Моравська Острава** (263,4) 15.00 Концерт. **Льондон** (356,3) 23.35 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 16.30 Збірний концерт. **Букарешт** (394,2) 20.45 Фортепян. **Сотенс** (403,8) 20.00 „Магія й чародійство". **Харків** (426) 18.30 Відчит. 20.00 Концерт. **Рим** (441,2) 17.30 Приступний концерт. **Лянгенберг** (474,4) 20.00 Народні пісні Сардинії. **Прага** (486,2) 20.00 Концерт. **Міляно** (500,8) 19.15 Музична всячина. **Брукселя** (508,5) 21.00 Військовий концерт. **Відень** (516,4) 17.00 Співацький вечір. **Рига** (524,5) 19.03 Оперетка „Вовк із чоколяди". **Будапешт** (550,5) 20.00 Пісні. **Любляна** (575,8) 20.30 Оперові співи. **Ленінград** (1000) 18.30 Вечір музично-літературний. **Осльо** (1071,4) 22.35 Танкова музика. **Москва** (1481) 19.30 Відчит. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 18.30 „Доля людей у Шекспіра". **Париж** (1724,1) 19.00 Музика плит.

Четвер. 8. жовтня 1931.

Липськ. (259,3) 19·30 „Країни й люди", концерт орхестри. **Моравська Острава.** (263,4) 19·20 Кабарет. **Льондон.** (356,3) 19·35 Концерт. **Гамбург.** (372,2) 18·30 „Знов в Камеруні". **Букарешт.** (394,2) 20·00 Виступ співачки Греджою. **Сотенс** (403,8) 20·00 „Цепелін чи ДО X..?" 21·30 Концерт хору. **Берлін** (419) 18·30 Приступний концерт. **Харків** (426) 15·00 Концерт. 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Збірний концерт, опісля танкова музика. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·25 Спів Грети Барот. **Лянгенберг** (472,4) 17.00 Приступний концерт. 20·00 Новітня танкова музика. **Прага** (486,2) 19·40 Військова музика. **Міляно** (500,8) 19·15 Музична всячина. **Відень** (516,4) 17·25 Танкова музика. 19·00 „Хмародери й підземні будови в Америці. 20·00 Веселий вечір. **Рига** (524,5) 21·30 Приступна музика. **Будапешт** (550,5) 18·15 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·00 Передача з опери. **Ленінград** (1000) 18·30 Літературно-музичний вечір. **Осльо** (1071,4) 20·30 Концерт хору. **Москва** (1481) 18·15, 19·00, 19·30 Концерт. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 18·00 „На кордоні життя". **Париж** (1724,1) 22·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 7. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 12·15, 15·25, 15·50, 16·15, 19·45, 21·15, 22·10 Грамофонові плити. 15·05 Львівський пластовий кутик. 16.00 Англійська мова. 16·20 „Полювання на оленів". 16·40 Польські пісні. 17·10 Відчит. 17·35 Збірний концерт. 18·50 Всячина. 19·15 Листування. 19·25 „Летунські новини". 19·45 Радієвий денник. 20·00 Музичний фейлетон. 20·15 Польська народня музика. 21·00 Передача з Варшави „Адмірал". 21·20 Концерт у честь Шуберта. 22·30 Передача з Кракова „З особистих мотивів у житті й творчости Конрада". 22·45 Комунікати з Варшави. 23—24 Танкова музика з „Шкоцької каварні".

Четвер, 8. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Передача часу з Варш. 12·10 Про погоду дня. 12·15 „Про що треба знати". 12·35 Критика концерту. 12·50 Передача з Варшави: збірний концерт. 14·45, 15·40, 16·15, 16·40, 17·35, 19·15, 19·40, 22·10 Грамофонові плити. 15·05 Господарський комунікат. 15·25 Про нові книжки. 15·50 Передача з Варшави програми для дітей. 16·20 Наука французької мови. 17·10 „Вузол двох рік і трьох кордонів". 17·45 „Тайна людського волосся". 18·00 Збірний концерт. 18·50 Всячина. 19·25 Літературна гутірка. 19·45 Пресовий радієвий денник. 20·00 „Духовість звіринного світу" Фейлетон Шпаківського. 20·15 Збірний концерт із Варшави. 21·25 „Магія" 22·40 Оповістки. 23·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На „Рідну Школу" зложили ВП. Члени Вчительського Збору нар. школи „Рідної Школи" в Дрогобичі 15 зол. з нагоди прощання б. директора тамошньої гімназії Вол. Кузьмовича. — Всім ВП. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи". 627

Український театр під адм. гров. І. Волощука.

ДУБЕЦЬКО.

7. X. — Хмара.
8. X. — Ой не ходи Грицю
9. X. — Циганка Аза.

ЯРОСЛАВ: з поворотом ще 2 вистави.

10. X. — Циганка Аза.
11. X. — Наталка Полтавка.

ПЕРЕМИШЛЬ:

12. X. — Хмара.
13. X. — Для щастя (премера).

Перед виїздом на захід театр доповнить хор і прийме 1 тенора, 1 сопрана і 1 танцера нар. танців. — Оферти прошу слати на руки І. Волощука. Адреса в часописах.

Подяка. Підписані складають отсим щиру подяку Делегатурі С. У. А. в Перемишлі за безкорисну інтервенцію і опіку над ними в часі їхнього перебування в тюрмі, а особливо Високоповажаним Панам: Радникові Дмоховському Романові, — Меценасові д-рові Загайкевичеві Володимирові і Меценасові д-рові Рибакові Миколі за безкорисну та успішну оборону в процесі за проти кацапські демонстрації. — В Перемишлі, дня 1. жовтня 1931. — **1. Дунай Осип. 2. Качмар Василь. 3. Макар Тарас. 4. Доротяк Лев. 5. Савчак Володимир. 6. Хробак Василь. 7. Кебуз Грицько. 8. Кебуз Осип. 9. Геряк Антін.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Оголошення.

Взивається всіх товаришів (-ок) студентів (-ок) постійно замешкалих у Львові (великім) зявитися в неділю дня 10. X. 1931 р. в год. 10. передпол. в Залі Акад. Дому (Супінського 21) на конституюючі Збори Секції Студентів міста Львова.

ЗА КОМІТЕТ:

Вол Мих. Янів. Богдан Ластавецький.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.